
Expedice Tel Moca 2019-2023

Tel Moca - Tel Moza Expedition Project

Oficiální stránky projektu: [Tel Moza Expedition Project](#)

[Instagram](#)

[Facebook](#)

20. srpna – 8. září 2023 (4. ročník)

4. – 23. září 2022 (3. ročník)

Zúčastněné strany:

Institut archeologie, Univerzita Tel Aviv

garanti: prof. Oded Lipschits, Shua Kisilevitz, M. A.

Evangelická teologická fakulta UK

garanti: prof. Filip Čapek, Ph.D., Mgr. David Rafael Moulis, Ph.D. (fotograf expedice) a prof. Martin Prudký

Univerzita Osnabrück

garant: prof. dr. Anselm C. Hagedorn a Florian Oepping, Ph.D.

Univerzita Malta

garant: Dr. Denis Mizzi

Účastníci expedice za českou stranu:

Akademičtí pracovníci: Filip Čapek, David Rafael Moulis a Martin Prudký

Studenti a další: Jana Křížová, Karolína Bergmanová, Kari Kisfaludy, Jindra, Jan a Kateřina Havlíkovi

Cíle projektu:

V roce 2022 se pracovalo intenzivně jak v části chrámu 4601 (Moca A-West) tak i jeho nádvoří (Moca B-West). K závěru letošního výzkumu došlo k odkrytí části jižní zdi chrámu z doby železné. Dále směrem k západu se nicméně zeď ztrácí z důvodu vícero přestaveb v pozdějších fázích osídlení, kdyby byly tamtéž vybudovány terasy, a pak také z důvodu intenzivní eroze. Na ploše Moca-East byly zdokumentovány a pak odstraněny zbytky budov z doby perské, pod nimiž se nachází budovy z doby železné související, jak dokládá jejich architektonická dispozice, s částí Moca-West. Tato část tvořila socio-ekonomické zázemí chrámu. Významným objevem jsou další architektonické pozůstatky na okraji jižního svahu v místech, u administrativních budov, kde už se vzhledem k okraji svahu dříve nepředpokládaly žádné nálezy. Předběžně se zdá, že se může jednat o ulici mezi domy, případně mezi budovou a hradbou či podpůrnou terasou.

12. srpna – 1. září 2021 (2. ročník)

Zúčastněné strany:

Institut archeologie, Univerzita Tel Aviv

garanti: prof. Oded Lipschits, Shua Kisilevitz, M. A.

Evangelická teologická fakulta UK

garanti: doc. Filip Čapek, Ph.D., Mgr. David Rafael Moulis, Ph.D. a prof. Martin Prudký

Univerzita Osnabrück

garant: prof. dr. Anselm C. Hagedorn a Florian Oepping, Ph.D.

Účastníci expedice za českou stranu:

Akademičtí pracovníci: Filip Čapek, David Rafael Moulis, Martin Prudký a Petr Sláma

Studenti a absolventi: Daniela Stehlíková, Daniela Brůhová, Radka Fialová a Jana Křížová

Nepedagogičtí pracovníci: Věra Fritzová a Jarmila Bergstra

Cíle projektu:

V roce 2021 jsme navázali na sezónu 2019, kampaň v roce 2020 byla zrušena z důvodu pandemie Covidu. Výrazně větší tým se soustředil na odkrytí nové části Moza - East, která přiléhá k chrámovému nádvoří z východu a oblasti se silou ze západu. Zde byly odkryty budovy z doby železné IIB/C, v nichž byly nalezeny i artefakty kultické povahy (figurky koníka). Byla odkryta rovněž menší budova z doby perské vybudovaná nad předchozí fází z doby železné. V části Moza - West se výzkum soustředil zvláště na tzv. západní zeď, která snad uzavírá chrám. Pod touto zdí byla v závěru sezóny odhalena část níže položené výrazně masivnější zdi vystavěná vůči následné 'chrámové' zdi v úhlu ca. 45 stupňů (tj. zcela mimo základní dispozici a orientaci chrámu). Keramika v této části pochází z doby bronzové, ale jedná se o jednotky, které neumožňují jistější datování. Rovněž v části Moza - West v její jižní části vně chrámu byl odkryt čtverec, který má zajistit celý profil osídlení od nejstarších období až po závěrečné fáze.

29. března – 12. dubna 2019 (1. ročník)

Zúčastněné strany:

Institut archeologie, Univerzita Tel Aviv
garanti: prof. Oded Lipschits, Shua Kisilevitz, M. A.

Evangelická teologická fakulta UK

garanti: doc. Filip Čapek, Ph.D., Mgr. David Rafael Moulis, Ph.D. a prof. Martin Prudký

Cíle projektu:

V roce 2019 jsme navázali na záchranný projekt z let 2012-2013, během něhož byl nalezen chrámový komplex. Cílem kampaně bylo odebrání vzorků pro datování jednotlivých stavebních fází objektu (OSL, radiokarbonová analýza, keramika, ad.), dále přezkoumání kontrolních bloků z důvodů určení počtu podlah v chrámu a na jeho nádvoří. Jelikož stavba nebyla během předchozího průzkumu celá odkryta, náš tým se snažil najít západní zeď a pokračování přilehlé severní místnosti, v čemž budeme pokračovat i následující rok.

Účastníci expedice za českou stranu:

Akademičtí pracovníci: Filip Čapek, David Rafael Moulis a Martin Prudký

Studenti: Terezie Buřtová, David Cielontko, George Friend, Bruna Paola a Jáchym Šenkyřík

Bibliografie:

- Moulis, David, Rafael, Odkrytí monumentálního chrámu typu in antis v lokalitě Tel Moca, in: In Šašková, Kateřina (ed.) *Orientalia Antiqua Nova XXII* [online], Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň, 2022, 11–25. [odkaz zde](#)
- Moulis, David, Rafael, *Náboženský kult starověkého Izraele pohledem archeologie*, Vyšehrad/Albatros, Praha 2022.
- Moulis, David, Rafael, Tel Moca, in *Maskil* [odkaz zde](#)
- Čapek, Filip, Monoteismus v Izraeli a Judsku mezi archeologií, textem a ideologií: nové impulzy, nová evidence, nové interpretace, in: *Religio* 2 (2020) 141–164.
- Čapek, Filip, Dějiny Jeruzaléma a 'Šalomounova' chrámu z pohledu Starého zákona a současného archeologického výzkumu, in: *Salve* 4 (2020) 29–40.
- Moulis, David, Rafael, To What Extent Did Foreign Aspects Influence the Religion of the Judahites? Sanctuaries, Altars and Terracotta Figurines, in: *Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2021, roč. 13, č. 1, 1–18.
- Moulis, David, Rafael, Extraneous Influences and Origins of the Sacred Architecture in the Iron Age Judah, in: Šašková, Kateřina, (ed.) *Climb the Wall of Uruk... Essays in Honor of Petr Charvát from his Friends, Colleagues and Students*. Plzeň, Západočeská Univerzita v Plzni, 2020, 21–36.
- Čapek, Filip, How Many Temples in Jerusalem: On Literary Pattern in the Books of Kings, in: Graupner, A. und Gadot, Y., (eds.), *Jerusalem in Archaeological, Historical and Theological Perspectives*, Göttingen 2022 (*in print*).
- Čapek, Filip, Judské chrámy a svatyně v geopolitických souvislostech, in: Šárka Velhartická (ed.), *100 let české staroorientalistiky. České klínopisné bádání, předovýchodní archeologie a spřízněné obory v dokumentech*, Libri: Praha 2020, 583–603.
- Steinmeyer, Nathan, Canaanite Idol in a Judahite Temple?, in: *Biblical Archaeology*, online [odkaz zde](#)
- Kisilevitz, Shua; Lipschits, Oded, The Mega Project at Motza (Mo'a): The Neolithic and Later Occupations up to the 20th Century, in: Khalaily, H.; Re'em, A.; Vardi, J.; Milevski, I. (eds.) *New Studies in the Archaeology of Jerusalem and Its Region*, IAA, Jerusalem, 2020, 295–312.
- Kisilevitz, Shua; Lipschits, Oded, Another Temple in Judah: The Tale of Tel Mo'a, in: *Biblical Archaeology Review*, January/February, 2020, 40–49.
- Faust, Avraham, Israelite Temples: Where Was Israelite Cult Not Practiced, and Why, in: *Religions*, 10, 2019.
-
-
-
- Garfinkel, Yosef; Mumcuoglu, Madeleine: The Temple of Solomon in Iron Age Context, in: *Religions*, 10, 2019.
-
- Shapira, David: The Moza Temple and Solomon's Temple, in: *Bibliotheca Orientalis*, 2018, 25–48.
- Na'aman, Nadav: The Judahite Temple at Tel Mo'a near Jerusalem: The House of Obed-Edom?, in: *Tel Aviv*, 44, 2017, 3–13.
- Kisilevitz, Shua: Terracotta Figurines from the Iron IIA Temple at Moza, Judah, in: *Les Carnets de l'ACoS*, 2016 (<https://journals.openedition.org/acost/980>)
- Kisilevitz, Shua: The Iron IIA Judahite Temple at Tel Moza, in: *Tel Aviv*, 42, 2015, 147–164.
- Greenhut, Zvi; De Groot, Alon: *IAA Reports 39: Salvage Excavations at Tel Moza. The Bronze and Iron Age Settlements and Later Occupations*, 2009.

Média a rozhovory:

- Panelová diskuse k tématu "Bible a archeologie" v Dominikánské 8 - moderoval Jan Fingerland (ČRo Plus), účastníci prof. Filip Čapek, dr. David Rafael Moulis a prof. Martin Prudký. [Videozáznam zde](#) / [web s odkazem na audiozáznam zde](#).
- "Kde jsou základy Šalomounova chrámu?" - rozhovor Daniela Ženatého s Martinem Prudkým v rádiu Proglas (7. 11. 2022). [odkaz zde](#)
- Může Bible potvrdit nové archeologické nálezy? O odhalování tajemství chrámu z doby Šalomounova panování: Český rozhlas Vltava [odkaz zde](#)

- S králem Šalamounem za zády: Tajemný chrám v Izraeli , in: Český rozhlas [odkaz zde](#)
- „Našli jsme, co by Bible ráda, ale jinde.“ Archeolog Čapek zkoumá „Šalamounův“ chrám v Tel Moca, in: Český rozhlas: Studio Leonardo, 23.1. 2022 [odkaz zde](#)
- Češi se v Izraeli podíleli na objevu chrámu. Podobá se popisu z Bible, in: Novinky 16.12.2021 [odkaz zde](#)
- Záhadný chrám v Izraeli pomáhají odkrýt i teologové UK, in: Fórum: magazín univerzity Karlovy 16.12.2021 [odkaz zde](#)
- Češi se v Izraeli podíleli na objevu chrámu, který se podobá popisu z Bible, in: TV Barrandov 16.12.2021 [odkaz zde](#)
- Mohl by to být Šalamounův chrám. Čeští archeologové odkryli starověkou stavbu v Izraeli, in: Česká televize 16.12.2021 [odkaz zde](#)
- Češi se v Izraeli podíleli na objevu chrámu, který se podobá popisu z Bible, in: Týden 16.12.2021 [odkaz zde](#)
- Čapek, Filip, Tel Moca, in: *Živá historie* 11 (2021), 66–69 [ke stažení zde](#)
- Čapek, Filip, A Temple Full of Questions, in: *Forum*6(2019) 10-13.
- Descoberta arqueológica em Jerusalém pode evidenciar idolatria entre israelitas [odkaz zde](#)
- Judahite Temple by Jerusalem May Have Housed Statue of Canaanite God [odkaz zde](#)
- Čeští archeologové se po letech vrátili k vykopávkám u Jeruzaléma. Může jít o biblický Šalamounův chrám [odkaz zde](#)
- Archeologové objevili Šalamounův chrám: ne v centru, ale bokem od Jeruzaléma. Teologové se přou o jeho pravosti [odkaz zde](#)
- ?????? ? ?????? ?????? ?????? (?????????) [odkaz zde](#)
- IN PHOTOS: Excavating the Great Temple at Motza Near Jerusalem [odkaz zde](#)
- Reportáž České televize z místa vykopávek [odkaz zde](#)
- Hezekiah failed to eradicate all cult practices, researchers claim [odkaz zde](#)
- Ancient 'outlaw temple' discovered in Israel [odkaz zde](#)
-
- iRozhlas 6/5/2019 [odkaz zde](#)
- Velvyslanectví ČR v Tel Avivu [odkaz zde](#)

Sezóna 2021

Sezóna 2019

poslední změna 19.11.2021